

Bijlage 3. Behandeling van de adviezen en bezwaren bij het ministerieel besluit tot definitieve bescherming als archeologische site van een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op het plateau van Caestert, met inbegrip van de onderliggende mergelgroeven in Riemst (Kanne)

Provincie: Limburg

Gemeente: Riemst, 5de afdeling, sectie B

Objectnummer: 4.04/73066/103.1

-

Dossiernummer: 4.001/73066/104.1

Omschrijving:

Een hoogtenederzetting uit de ijzertijd op het plateau van Caestert met inbegrip van de onderliggende mergelgroeven, Casterweg en Silexweg zonder nummer

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 22 SEP. 2017

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het advies werd gevraagd op 21 oktober 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.2. Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

Het advies werd gevraagd op 21 oktober 2016.

De afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond en Natuurlijke Rijkdommen bracht op 9 november 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Het Agentschap voor Natuur en Bos bracht op 13 november 2016 een ongunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Het advies werd enkel verstuurd via mail. In deze mail stelt het Agentschap voor Natuur en Bos dat: *zij niet (integraal) akkoord gaan met het voorgestelde irt (sic) de voorlopige bescherming van het plateau van Caestert in Riemst.* Onmiddellijk onder de mail staat echter een disclaimer die bijkomend stelt: *De inhoud van dit bericht en eventuele bijlage(n) verbinden het Agentschap voor Natuur en Bos niet, zolang niet bevestigd door een geldig ondertekend document.* Behalve deze mail werd er geen enkel ander 'geldig ondertekend' document ontvangen van dit agentschap.

Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt verder in de mail dat er openheid moet gelaten worden om extensieve bosbegrazing toe te laten. Dit is evenwel niet in strijd met het voorliggend beschermingsdossier. Over begrazing in het bosgedeelte wordt in het beschermingsdossier en de beheersdoelstellingen geen uitspraak gedaan. Extensieve bosbegrazing op de site kan dus zeker zolang dat geen impact geeft op het aanwezige archeologisch bodemarchief.

Het Agentschap voor Natuur en Bos stelt verder dat er in het beschermingsvoorstel staat dat 'grafter' en 'glooiingen' niet begraasd mogen worden en dat dit de instandhouding van de graslanden kan hypothekeren. Dit is niet correct. In het beschermingsdossier en het bijhorende MB wordt zelfs het woord 'grafter' en 'glooiing' niet gebruikt. Bovendien wordt in het beschermingsvoorstel duidelijk gesteld: *dat de huidige begroeiing (bos en grasland) als een adequate bescherming worden beschouwd tegen erosie.* Dit staat dus haaks op de bewering van het Agentschap Natuur en Bos dat een archeologische bescherming de instandhouding van het grasland zou hypothekeren, integendeel: het behoud van het grasland wordt aangemoedigd. Wel wordt in de beheersvisie gevraagd om geen vee meer toe te laten tot het (beperkte) gedeelte van de ijzertijdwalling dat nog bewaard is en onder grasland ligt, om zo erosie en beschadiging van dit nog aanwezige en belangrijk archeologisch relict te vermijden. De bescherming van de ijzertijdsporen (wal en gracht) is juist de essentie van voorliggend beschermingsdossier.

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek bracht op 21 november 2016 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Het instituut merkt op dat de beheersdoelstellingen die opgenomen werden in het beschermingsdossier afgestemd dienen te worden op de reeds bestaande beheersplannen voor het gebied zodat ze niet met elkaar interfereren. Antwoord: dergelijke afstemming is uiteraard evident.

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 21 oktober 2016.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerendergoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

1.1.4. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 21 oktober 2016.

Het departement Landbouw & Visserij bracht op 25 oktober een gunstig gecoördineerd advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Riemst

Het advies werd gevraagd op 21 oktober 2016.

Gemeente Riemst

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 8 december 2016 een gunstig advies met voorwaarden uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Conclusie: het advies werd buiten de termijn van 30 dagen ontvangen en wordt dus geacht gunstig te zijn. Niettemin zijn een aantal opmerkingen van de gemeente Riemst alsnog verwerkt in de beheersdoelstellingen van het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

Volgende tekstblokken werden toegevoegd:

In het kader van de beheersmaatregelen is het belangrijk dat er voldoende (en op regelmatige tijdstippen) onderhoud van de begroeiing plaatsvindt, eventueel door een extensieve begrazing van schapen.

Omdat de huidige ingangen tot het groevestelsel zich op Waals grondgebied bevinden is het in het kader van beheer en handhaving interessant dat er ook op Vlaams grondgebied een toegang komt. Dit zou kunnen door een ingestorte toegang te heropenen of het creëren van een nieuwe toegang te onderzoeken. De wenselijkheid hiervan kan onderzocht worden in het kader van een beheersplan, evenals het afsluiten van verluchtungskokers en dolines.

Volgende tekstblok werd vervangen:

Wanneer deze bomen omvallen zal dit grote schade toebrengen aan delen van het gracht- en walsysteem. Het is dan ook noodzakelijk dat deze bomen regelmatig gesnoeid worden (of een selectieve kap van de grootste bomen) en bij mogelijk gevaar onmiddellijk gerooid worden.

Door:

Wanneer deze bomen omvallen zal dit grote schade toebrengen aan delen van het walsysteem. Het is dan ook noodzakelijk dat bomen die windvallig zijn en dreigen om te vallen gerooid worden.

Volgende tekstblok werd vervangen:

Er moet ook over gewaakt worden dat vee geen toegang meer krijgt tot het gracht- en walsysteem in open veld. Er kan gedacht worden aan het plaatsen van een afsluiting en het periodiek maaien van het gras in deze zones.

Door:

Er moet ook over gewaakt worden dat intensieve begrazing door vee, op de wal en grachtstructuur die onder weiland ligt, geen erosie veroorzaakt.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 21 oktober 2016.

De VCOE bracht op 10 november 2016 een gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

De commissie vraagt artikel 2 van het ministerieel besluit beknopt uit te breiden met de waarnemingen en vondsten van de verschillende opgravingscampagnes en met de aanwezigheid van dolines.

De commissie vraagt om de maatregelen die Natuurpunt vzw reeds installeerde concreet toe te lichten in artikel 3 van het beschermingsbesluit.

De commissie vraagt om in artikel 4 van het ministerieel besluit voorschrift 5, het behoud van het microrelief, te schrappen omdat het wijzigen van het microrelief reeds als toelatingsplicht wordt opgenomen onder artikel 5.

De commissie vraagt om de bepaling "onder diepploegen van akkerland wordt verstaan het dieper ploegen dan 30 centimeter" op te nemen bij de betrokken toelatingsplicht.

De commissie vraagt om de evaluatie van de archeologische waarde uit het ministerieel besluit ook op te nemen in het inhoudelijk dossier.

De commissie vraagt om op het omgevingsplan de perimeter van het beschermde landschap volledig op te nemen.

De commissie vraagt om aan het syntheseplan (figuur 11) een legende toe te voegen.

De commissie vraagt de mogelijkheden inzake interregionale en internationale samenwerking te onderzoeken met Wallonie en Nederland opdat de mergelgrotten zo goed mogelijk integraal kunnen bewaard en beheerd worden.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

Aan artikel 2 van het ministerieel besluit werden volgende zinnen toegevoegd:

- Tijdens archeologisch onderzoek van 1973 tot 1975 en tijdens recenter onderzoek van 2007 tot 2011 werd op het plateau een oppervlak van in totaal 35 ha in kaart gebracht dat omgeven was met een gracht en walsysteem dat dateert uit de ijzertijd.
- Bovenop het plateau komen dolines of aardpijpen voor, een typisch verschijnsel dat samenhangt met de aanwezigheid van de ondergrondse mergelgroeven.

Aan artikel 3 van het ministerieel besluit werd volgend verduidelijking toegevoegd:

- De maatregelen die Natuurpunt vzw reeds installeerde (het plaatsen van houtkanten op die plaatsen waar wandelaars en fietsers erosie veroorzaakten op de wallen) moeten dus bestendig worden en een permanent karakter krijgen.

In artikel 4 van het ministerieel besluit werd het 5de voorschrift geschrapt.

In artikel 5 van het ministerieel besluit werd volgende verduidelijking toegevoegd:

- onder diepploegen wordt verstaan het dieper ploegen dan 30 cm

Het inhoudelijk dossier werd uitgebreid/gewijzigd met:

- de evaluatie van de archeologische waarde
- een aangepast omgevingsplan
- een legende bij figuur 11

Inzake de laatste opmerking van de commissie stelt het agentschap voor om de ministers bevoegd voor onroerend erfgoed in Nederland en in Wallonie via een schrijven op de hoogte te brengen van het beschermingsdossier.

2. Adviezen en bezwaren uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming

Openbaar onderzoek en hoorrecht

Gemeente Riemst

Gemeente Riemst organiseerde het openbaar onderzoek van 14 april 2017 tot 15 mei 2017.

Tijdens het openbaar onderzoek werd één bezwaar (advies) geformuleerd door Natuurpunt Riemst in de hoedanigheid van conservator.

Bezwaar uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek:

Het 'vellen en rooien van bomen' (zonder dat daarbij ontstronkt wordt) is een gangbare beheerpraktijk in het onderhoud van de bossen, en maakt deel uit van het bestaande beheerplan voor het gebied. Het daarbij werken met veel aandacht en zorg voor het niet

beschadigen van de bodem is ook vanuit ecologisch standpunt een vereiste. Deze beheerpraktijk dient dus beter permanent toegelaten te worden binnen de site. Het (jaarlijks) bosbeheer dient permanent mogelijk te blijven en dus ook zo weergegeven in de toelatingen. Het is immers ondoenbaar om elke keer (meerdere malen per jaar) wanneer er in de bossen gewerkt wordt, dit telkens opnieuw aan te vragen.

De weilanden waarin de wal en grachtenstructuur van de hoognederzetting gelegen zijn, moeten naast het beheer met een schaapskudde ook extensief beheerd kunnen worden met koeien.

Bij de afsluiting van de toegangen tot de ondergrondse gangenstelsels moet rekening gehouden worden met de specifieke vereisten van vleermuizen, zodat deze ten alle tijden binnen kunnen. Onder meer bij de term 'onderhoud' van het gebied ontbreekt een verwijzing naar het bestaande beheerplan voor het gebied.

Een algemene terugkoppeling naar / afstemming op dat beheerplan ontbreekt, hetgeen nochtans een evidentie lijkt te zijn. Vooralsnog lijken er verder geen tegenstrijdigheden tussen te zitten.

Behandeling van het bezwaar:

De archeologische bescherming omvat een combinatie van bos en grasland. Het vellen en rooien van bomen ter hoogte van de ijzertijdwal en -gracht kan impact hebben op het aanwezige archeologisch erfgoed. Zodoende is overleg en terugkoppeling met archeologen steeds aangewezen. De archeologische bescherming verbiedt het vellen en rooien van bomen niet maar maakt het wel toelatingsplichtig.

Er wordt in de beheersdoelstellingen van de bescherming enkel gesteld dat er over moet gewaakt worden dat intensieve begrazing door vee op de wal en grachtstructuur die onder weiland ligt, geen erosie veroorzaakt.

Er wordt in het beschermingsdossier nergens gesteld dat de ondergrondse groeven afgesloten moeten worden voor vleermuizen.

Het is evident dat als in de toekomst de beheersdoelstellingen omgezet worden in een beheersplan voor de beschermde archeologische site, er wordt teruggekoppeld met de bestaande beheerplannen.

3. Conclusie

De uitgebrachte adviezen en bezwaren **uitgebracht na de voorlopige bescherming en voorafgaand aan de definitieve bescherming** hebben geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier noch het beschermingsbesluit werden aangepast.